

კორპორაცია ქართულ და საზღვარგარეთის სამართალში

ტერმინი „კორპორაცია“ საზღვარგარეთ გაერცელებული ტერმინია და თვით კორპორაციული მენეჯმენტიც, როგორც კორპორაციული მართვის და კონტროლის ინსტიტუტი, საზღვარგარეთიდან იღებს სათავეს. როდესაც საზღვარგარეთს ვახსენებთ, ვგულისხმობთ აშშ-ს და ევროპის განვითარებულ ქვეყნებს, რომელთაც ჩვენთან მიმართებით არა მხოლოდ ნიმუშის და მაგალითის ფუნქცია ეკისრებათ, არამედ მათ დიდი წვლილი მიუძღვით იმ ეკონომიკურ, ორგანიზაციულ, სამართლებრივ თუ სხვა სახის რეფორმებში, რომლებიც ჩვენთან მიმდინარეობს. ამდენად, თავს უფლებას ვაძლევთ, კორპორაციების და კორპორაციული მენეჯმენტის საკითხები მათთან პარალელურ რეჟიმში განვიხილოთ და მისი ცალკეული წესები, ნორმები, მიდგომები, განსაზღვრებები და ა. შ., სხვადასხვა ინტერპრეტაციით წარმოვადგინოთ.

ამერიკული სამართალი იცნობს კაპიტალური საზოგადოების მხოლოდ ერთ ფორმას – კორპორაციას. კორპორაციის იმ ფორმას, რომელიც სამეწარმეო საქმიანობაში (ბიზნესში) გამოიყენება სამეწარმეო კორპორაცია ეწოდება. იგი, სხვა სამეწარმეო ფორმებთან შედარებით ყველაზე მნიშვნელოვანია და ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებულიც.

ამერიკაში ასეთი კორპორაციის ხუთ ძირითად ნიშანს გამოყოფენ:¹

1. იურიდიულ პირად აღიარება;
2. შეზღუდული პასუხისმგებლობა;
3. წილების გასხვისებადობა (აქციების მეშვეობით);
4. ცენტრალიზებული მენეჯმენტი საბჭოს ტიპის ორგანოს – ბორდის ხელმძღვანელობით;
5. კაპიტალის წილებად (აქციებად) დაყოფა.

საჯაროობის ნიშნით ამერიკაში ფუნქციონირებს **ღია და დახურული კორპორაციები**. დახურულ კორპორაციაში არის პარტნიორ-

ნიკო ლაზვიაშვილი
სტუ-ს პროფესორი

თა მცირე რაოდენობა (30-მდე აქციონერი), რომლებიც როგორც წესი, თვითონ მონაწილეობენ კორპორაციის მართვაში. ასეთი კორპორაციის აქციები (წილები) ფასიანი ქაღალდების ბირჟებზე არ არის გატანილი. შეზღუდულია ამ წილების გასხვისებაც. დახურულ კორპორაციას არ აკისრია ანგარიშგების და საჯაროობის ის მოვალეობები, რომლებიც გათვალისწინებულია ღია კორპორაციისათვის.

ღია კორპორაციას, პირიქით, ჰყავს აქციონერთა დიდი რაოდენობა, მისი აქციები მონაწილეობს ფასიანი ქაღალდების ბირჟის საჯარო ვაჭრობაში. კორპორაციას აკისრია ანგარიშგებისა და საჯაროობის მოვალეობები.

სიდიდის მიხედვით კორპორაციები ამერიკაში 3 ჯგუფად იყოფა:²

- პირველ ჯგუფს მიეკუთვნება კორპორაციები, რომელთაც ჰყავთ სულ ცოტა 2000 აქციონერი და აქვთ 100 მლნ აშშ დოლარის ქონება. ასეთ კორპორაციებს დიდი ღია კორპორაციები ეწოდებათ.

- მეორე ჯგუფში შედის კორპორაციები, რომელთაც ჰყავთ არანაკლებ 500 აქციონერი და აქვთ 5 მლნ აშშ დოლარის ღირებულების ქონება. მათ მცირე ღია კორპორაციები ეწოდება. ასეთი კორპორაციების რაოდენობა ამერიკაში 6500-მდეა.

- მესამე ჯგუფი აერთიანებს იმ კორპორაციებს, რომელთა აქციონერების რაოდენობა 500-ს არ აღემატება და მასში შედის როგორც ღია, ისე დახურული კორპორაციები.

ამერიკის მეწარმეობაში არსებობს, აგრეთვე, ე. წ. მცირე კორპორაცია (ანუ S – კორპორაცია). იგი შემდეგი თავისებურებებით ხასიათდება:

- მას უნდა ჰყავდეს მაქსიმუმ 35 აქციონერი;

¹ Hansmann Henry, Kraakman Reiner, *What is Corporate Law? In: The Anatomy of corporate Law. A comparative and Functional Approach. Oxford, Neu York, 2004, p. 5.*

² ლ. ჭანტურია, *კორპორაციული მართვა და ხელმძღვანელობის პასუხისმგებლობა კორპორაციულ სამართალში*, თბ., 2006, გვ. 80.

- აქციონერებს უნდა ჰქონდეთ ქონება;
- აქციონერი არ შეიძლება იყოს არარეზიდენტი;
- კორპორაციას აქვს მხოლოდ ერთი კლასის აქცია;
- კორპორაციას არა აქვს შვილობილ კომპანიაში 80% და მეტი კაპიტალის ფლობის უფლება.³

საკუთრების ფორმის მიხედვით ამერიკის კორპორაციები იყოფა **კერძო** და **სახაზინო** საზოგადოებებად. კერძო კორპორაცია დახურული კორპორაციის სახეა. იგი ისეთი მეწარმეებისთვის არის მისაღები, რომლებსაც სურთ ორგანიზება გაუკეთონ კომპანიას, რომლის დირექტორებად და აქციონერებად ადამიანთა მცირე ჯგუფი იქნება. სახაზინო კორპორაციებს გენერალური კორპორაციები ეწოდება. ისინი მასშტაბური ბიზნესის განსახორციელებლად იქმნება. ტიპურ სახაზინო კორპორაციებში დირექტორები 1%-ზე ნაკლებ აქციებს ფლობენ. აშშ-ში სახაზინო კორპორაციების რიცხვი დაახლოებით 6000-ს შეადგენს.

გერმანიაში კაპიტალურ საზოგადოებებს მიეკუთვნება სააქციო საზოგადოებები, კომანდიტური სააქციო საზოგადოებები და შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებები. ყოველი მათგანი მიიჩნევა კორპორაციად. თუმცა გერმანიაში კორპორაციის კლასიკურ მოდელად მაინც რჩება სააქციო საზოგადოება.

გერმანიაში არსებობს **საჯარო სააქციო საზოგადოებები, მცირე სააქციო საზოგადოებები, საოჯახო და ერთი პირის სააქციო საზოგადოებები** (ასევე გამოყოფენ კოოპერაციულ სააქციო საზოგადოებებს, დამხარე სააქციო საზოგადოებებს და კიდევ რამდენიმე სხვა ტიპს, რომელთაც არა აქვთ დიდი პრაქტიკული მნიშვნელობა).

საჯარო სააქციო საზოგადოება ყველაზე მეტად გამოხატავს სააქციო საზოგადოებების ისტორიულ ბუნებას. აქციების მეშვეობით ხდება ბირჟებზე დამატებითი კაპიტალის მოზიდვა და, ამგვარად, აქციების ბრუნვის უზრუნველყოფა.

გერმანიაში მოქმედი მცირე სააქციო საზოგადოება არის სააქციო საზოგადოება, რომელსაც აქციონერთა მცირე რაოდენობა ჰყავს და იგი საჯარო სააქციო საზოგადოების საპირისპირო მოვლენას წარმოადგენს. სააქციო კანონი მის მიმართ უფრო გამარტივებულ წესებს იყენებს. ვინაიდან მას აქციონერთა მცირე რაოდენობა ჰყავს, ფასიანი ქაღალდების ბაზარზე არ მონაწილეობს.

საოჯახო სააქციო საზოგადოების თავისებურება ისაა, რომ აქციათა უმრავლესობა ერთი რომელიმე, როგორც წესი დამფუძნებელი ოჯახის ხელში იმყოფება. მისი წესდება ზღუდავს აქციების შეძენის უფლებას უცხო პირის მიერ.

ერთი პირის სააქციო საზოგადოება გერმანიაში იშვიათია, მაგრამ მისი შექმნა შესაძლებელია. სააქციო კანონი ამ საზოგადოების მიმართ სპეციალურ წესებს ითვალისწინებს.

2004 წლის 8 ოქტომბერს ძალაში შევიდა დადგენილება **ევროპის სააქციო საზოგადოების შესახებ**. აღნიშნული დადგენილება ვრცელდება ევროპის წევრ-სახელმწიფოებზე. მის უმთავრეს მიზანს წარმოადგენს ფართო სამართლებრივი ასპარეზის მიცემა იმ საწარმოებისათვის, რომელთა საქმიანობა სცილდება ევროპის რომელიმე ერთი ქვეყნის ფარგლებს. ევროპის სააქციო საზოგადოების საწესდებო კაპიტალი არის 120 000 ევრო. საზოგადოების კაპიტალი დაყოფილია აქციებად. ყოველი აქციონერი პასუხს აგებს მის მიერ ხელმოწერილი კაპიტალის ფარგლებში.

საქართველოს კანონით „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოში დაშვებულია ორი ტიპის კაპიტალური საზოგადოება – **სააქციო საზოგადოება და შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება**. მათგან აქციების გამოშვების უფლება აქვს მხოლოდ სააქციო საზოგადოებას.

ქართული საკორპორაციო სამართალი ერთმანეთისაგან ასხვავებს სააქციო საზოგადოებათა ორ ნაირსახეობას: პირველი არის სააქციო საზოგადოება, რომელსაც ჰყავს ორმოცდაათამდე აქციონერი და უფლება აქვს რეესტრი აწარმოოს თვითონ ან დამოუკიდებელი რეგისტრატორის მეშვეობით. მას პირობითად დახურული სააქციო საზოგადოება ეწოდება. მეორე ნაირსახეობა არის სააქციო საზოგადოება, რომელსაც ჰყავს ორმოცდაათზე მეტი აქციონერი და რომელიც ვალდებულია აქციონერთა რეესტრი აწარმოოს დამოუკიდებელი რეგისტრატორის მეშვეობით. მას ასევე პირობითად საჯარო სააქციო საზოგადოება ეწოდება. ეს დაყოფა პირობითია და მას მნიშვნელობა აქვს მხოლოდ აქციების გასხვისების მოწესრიგებისათვის. კერძოდ, საჯარო სააქციო საზოგადოების აქციების გასხვისება ხდება ფასიანი ქაღალდების ბაზრის მეშვეობით. რაც შეეხება მართვის ორგანოებს, ეს დაყოფა რაიმე გავლენას მართვის ორგანოთა სტრუქტურაზე არ ახდენს: სააქციო საზოგადოების მართვის მოდელი ორივე შემთხვევაში არის ორსაფეხ-

³ ბ. ბიწაძე, *კორპორაციული მენეჯმენტის საფუძვლები*, თბ., 2009, გვ. 30.

ურიანი, ე. ი. სააქციო საზოგადოებას უნდა ჰყავდეს სამეთვალყურეო საბჭო და დირექტორატი.

ქართული სამართლის მიხედვით სააქციო საზოგადოება შეიძლება შეიქმნას მხოლოდ კომერციული მიზნით და მისი გამოყენება არასამეწარმეო მიზნებისთვის საქართველოში არ დაიშვება. სააქციო საზოგადოება საქართველოში არის ერთადერთი იურიდიული პირი, რომელსაც ფასიანი ქაღალდების გამოშვებისა და ვაჭრობის უფლება აქვს.

როგორც ამ მიმოხილვიდან ჩანს, საზღვარგარეთის სამართალში კორპორაციად მიიჩნეულია კაპიტალური საზოგადოებები, კერძოდ, სააქციო და შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებები. ამის მიუხედავად, კორპორაცია ძირითადად ასოცირდება მსხვილ საწარმოსთან, მსხვილი საწარმოს სამართლებრივი ფორმა კი არის სააქციო საზოგადოება. ამას ადასტურებს ქართველი მეცნიერი ი. მესხია, რომელიც კორპორაციას ასე განმარტავს: „კორპორაცია არის რამდენიმე პირის გაერთიანება საერთო მიზნის მისაღწევად... კორპორაციის ყველა მონაწილე ქმნის დამოუკიდებელ იურიდიულ პირს, უმეტესწილად აქციონერული საზოგადოებების სახით“.⁴ იმავე აზრს გამოთქვამს ქართველი მეცნიერი უ. სამადაშვილიც: „კორპორაცია არის აქციონერული საზოგადოება, რომელიც აერთიანებს რამდენიმე ფირმის საქმიანობას მათი საერთო მიზნის მიღწევისა ან პრივილეგიების დაცვისთვის“.⁵

ჩვენ სრულად ვიზიარებთ მათ მოსაზრებებს და კორპორაციული მენეჯმენტის საკითხებს სწორედ სააქციო საზოგადოებებზე ვიხილავთ.

საერთოდ უნდა აღვნიშნოთ, რომ მიუხედავად იმ ნაკლოვანებებისა, რომლებიც კორპორაციებს აქვს და რომლებზეც მეცნიერები ხაზგასმით მიუთითებენ (მათი რეგისტრაცია დაკავშირებულია ბიუროკრატიულ პროცედურებთან და მასთან დაკავშირებული იურიდიული მომსახურების დიდ დანახარჯებთან; კორპორაციის ყველა ორგანიზაციული ფორმა ძვირადღირებულია; კორპორაციაში ანგარიშსწორება მოითხოვს დიდი მოცულობის დოკუმენტების დამუშავებას; კორპორაციიდან მიღებული მოგება ბევრ ქვეყანაში ორმაგად იბეგრება (მ. შ. საქართველოშიც); კორპორაცია არ არის მოქნილი და ვერ ახერხებს ბაზრის ქცევაზე სწრაფ რეაგირებას,⁶ მსოფლიო-

ში მათი ფართო გავრცელება მიუთითებს, რომ მათი უპირატესობები უფრო მეტია და ბევრად აჭარბებენ ნაკლოვანებებს. კორპორაციების უპირატესობები ასეთია:⁷

- იგი შედარებით ადვილად იზიდავს კაპიტალს აქციებისა და ობლიგაციების გაყიდვის გზით;

- მას აქვს შეზღუდული პასუხისმგებლობა, ანუ კორპორაციის მფლობელები რისკავენ მხოლოდ იმ თანხით, რაც მათ დახარჯეს აქციების შესყიდვაზე, ხოლო მათი პირადი აქტივები არ დგება საფრთხის წინაშე, კორპორაციის გაკოტრების შემთხვევაშიც კი;

- კორპორაციაში დაშვებულია დამოუკიდებელი იურიდიული წარმონაქმნის არსებობა;

- კორპორაციას აქვს საშუალება შედარებით ადვილად მოიზიდოს მსხვილი ინვესტიციები აბაზრო სისტემაზე გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში აბაზრო სისტემაზე გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში. აბაზრო სისტემაზე გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში აბაზრო სისტემაზე გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში ისე, რომ მის მმართველობაში არ ჩართოს ინვესტორი.

2000 წელს საქართველოში რეგისტრირებული იყო 1876 სააქციო საზოგადოება (საწარმოთა საერთო რაოდენობაში მათი ხვედრითი წილი იყო მხოლოდ 0,7%).⁸ აქედან, სააქციო საზოგადოებების 82% იყო ანგარიშვალდებული კომპანია, ანუ ღია, 18% – დახურული.

ღია და დახურული სააქციო საზოგადოებები. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს კანონმდებლობა არ შეიცავს „ღია და დახურული სააქციო საზოგადოებების“ ჩვეულებრივ განმარტებას, მასში შეიძლება „ანგარიშვალდებული კომპანიის“ განმარტების ნახვა. ეს არის კომპანია, რომლის აქციები განთავსდა საჯარო შეთავაზების გზით ანდა დაშვებულია სავაჭროდ საფონდო ბირჟაზე“. ანგარიშვალდებული კომპანიები („ღია კომპანიები“) ექვემდებარებიან გაცილებით მეტს და კომპლექსურ წესებს მართვასა და ინფორმაციის გამჟღავნებასთან დაკავშირებით. არაანგარიშვალდებული კომპანიები („დახურული კომპანიები“) შეიძლება უფრო მოსახერხებელი იყოს მცირე საწარმოებისთვის, რადგან მათთვის უფრო ხელსაყრელია მართვის მარტივი სტრუქტურა. ანგარიშვალდებული კომპანია უფრო მოსახერხებელია დიდი და მზარდი საწარმოებისთვის,

⁴ ი. მესხია, ბიზნესის საფუძვლები, თბ., 2011, გვ. 180-181.

⁵ უ. სამადაშვილი, ბიზნესის საფუძვლები, თბ., 2009.

⁶ ი. მესხია, ბიზნესის საფუძვლები, თბ., 2011, გვ. 181-182.

⁷ იქვე, გვ. 181.

⁸ მეწარმეობა საქართველოში, სტატისტიკური პუბლიკაციები, თბ., 2010, გვ. 25.

ანგარიშვალდებული და არაანგარიშვალდებული კომპანიები

	ანგარიშვალდებული კომპანიები	არაანგარიშვალდებული კომპანიები
მინიმალური საწესდები კაპიტალი	არა	არა
აქციების ემისია	საჯარო შეთავაზება	დახურული შეთავაზება (მხოლოდ დამფუძნებლებს ან სხვა პირთა წინასწარ განსაზღვრულ ჯგუფებს შორის). საჯარო შეთავაზებად ასევე მიიჩნევა არაანგარიშვალდებული ემიტენტის ფასიანი ქაღალდების შეთავაზება იმ პირის სახელით, რომელიც არ არის ემიტენტი
აქციების გადაცემა	შეზღუდვები არ არის დაშვებული საჯარო ფასიან ქაღალდებზე	შეზღუდვები არ არის დაშვებული საჯარო ფასიან ქაღალდებზე, სხვა შემთხვევაში შესაძლებელია საჭირო იყოს კომპანიის თანხმობა რომელიმე კლასის აქციების გადაცემაზე
სამეთვალყურეო საბჭო	სავალდებულო	არა
კორპორაციული მდივანი	არა	არა
გარე აუდიტორი	სავალდებულო	არა
ინფორმაციის გამჟღავნება	კომპანია, მისი მმართველი ორგანოები და მაკონტროლებელი აქციონერები უნდა ამჟღავნებდნენ ინფორმაციის დიდ მოცულობას კომპანიის ფინანსური მდგომარეობის შესახებ, ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ კანონის შესაბამისად.	კომპანიამ უნდა გაუმჟღავნოს გარკვეული ინფორმაცია მის აქციონერებს. სხვა შემთხვევაში, არ არსებობს სამართლებრივი მოთხოვნები ინფორმაციის საჯარო გამჟღავნებასთან დაკავშირებით

რომლებმაც შეიძლება განიზრახონ ფულის მოზიდვა კაპიტალის ბაზრებზე. ასე რომ, ღია კომპანიად ითვლება ანგარიშვალდებული კომპანია, დახურულად კი – არაანგარიშვალდებული კომპანია.

ღია კომპანიის უპირატესობა დახურულ კომპანიასა და შეზღუდული პასუხის მგებლობის საზოგადოებასთან. ღია კომპანიას აქვს ბევრი უპირატესობა მათ შორის:

- **წვდომა ინვესტორებთან:** ღია კომპანიებს ინვესტიციების დაბალ ფასად მოზიდვის ბევრად უკეთესი შესაძლებლობა აქვთ, რადგან, სხვა კომერციულ იურიდიულ პირებთან შედარებით, პოტენციური ინვესტორების მიმართ უფრო გამჭვირვალედ საქმიანობენ. უკეთესი საბაზრო პოზიცია აუმაჯობებს მათ შესაძლებლობებს, რომ მოიზიდონ ინვესტიციები პრივილეგირებული პირობებით.

- **აქციების თავისუფალი გადაცემა:** კომპანიის აქციების გადაცემა შესაძლებელია რეგულირებად ბაზარზე აქციონერების, კომპანიის ან მისი მენეჯმენტის თანხმობის გარეშე, სამართლებრივი მოთხოვნების შესაბამისად.

- **აქციონერების რისკის შეზღუდვა:** აქციონერების რისკი შემოიფარგლება მათი ინვესტიციების ღირებულებითა და საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული ვალდებულებით. აქციონერები, როგორც წესი, არ არიან პასუხისმგებელი კომპანიის სამართლებრივ და ფინანსურ ვალდებულებებზე, რადგან მათი პასუხისმგებლობა შემოიფარგლება გადაუხდე-ლი შენატანების თანხით.

- **რისკების დივერსიფიკაცია:** ღია კომპანიის რისკები ვრცელდება აქციონერების დიდ რაოდენობაზე.

ღია კომპანიების ნაკლი. ღია კომპანიის ძირითადი ეკონომიკური უპირატესობაა ფინანსურ ბაზრებთან ადვილი წვდომა. თუმცა განსაკუთრებულ წვდომას თავისი ნაკლიც აქვს. ორგანიზაციული, სამართლებრივი და მარეგულირებელი დაბრკოლება უნდა გადაიღახოს, რათა კომპანიამ მოიპოვის თავისი ფასიანი ქაღალდების ინვესტირებისთვის შეთავაზების უფლება.

ღია კომპანია მოითხოვს:

- **შესაბამისობას ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებულ წესებთან,** ხოლო დახურული კომპანიები და შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებები, ზოგადად, ამ წესების მოქმედების სფეროს გარეთ არიან.

- **რთულ ორგანიზაციულ სტრუქტურას,** რომელიც შექმნილია აქციონერების დასაცავად და პროფესიონალი მენეჯერებისთვის კომპანიის მართვის საშუალების მისაცემად. კომპანიამ უნდა გაიღოს თავისი მმართველი ორგანოების მხარდაჭერასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **შესაბამისობას ღია კომპანიებისთვის დადგენილი ინფორმაციის გამჟღავნების მოთხოვნასა და სხვა წესებთან.** ღია კომპანიამ უნდა უზრუნველყოს გამჭვირვალობის სათანადო დონე და საჯაროობა ყველა მნიშვნელოვანი მოვლენის შესახებ ინფორმაციის დროული, ზუსტი და სრული გამჟღავნებით, რომლებიც მნიშვნელოვანია კომპანიის სამართლებრივი და ფინანსური მდგომარეობის განსაზღვრად. ინფორმაციის გამჟღავნების ვალდებულება მოიცავს კომპანიის ბიზნესგარიშს, ფინანსურ ანგარიშგებებს და აუდიტის დასკვნას, ისევე, როგორც სხვა ანგარიშგებებს და ინფორმაციას, რომელ-

იც მნიშვნელოვანია კომპანიისთვის ფასიანი ქაღალდების ბაზრის წესების შესაბამისად. ამგვარად, ღია კომპანიის საქმიანობა უნდა შეესაბამებოდეს გაცილებით მკაცრ კანონმდებლობასა და წესებს და აქციონერთა უფლებების დასაცავად შექმნილ სტანდარტებს.

- **აქციონერების მოზიდვას, რომელთაც უნდათ ინვესტირება კომპანიაში.** კომპანიას უნდა შეეძლოს ისეთი აქციონერების მოზიდვა, რომლებიც გარისკავენ კომპანიაში ინვესტიციის განთავსებას, და ინვესტორთან კარგი ურთიერთობის შენარჩუნებას აქციების გამოშვების შემდეგ. ეს საქმიანობა კომპანიისგან მნიშვნელოვანი ხარჯების გაწევას მოითხოვს. ზოგი მათგანი დაკავშირებულია შეთავაზებასა და აქციონერებთან უწყვეტი კომუნიკაციის შენარჩუნებასთან, საწყისი საჯარო შეთავაზების შემდეგ.

- **პროფესიონალ მენეჯმენტს.** მფლობელობისა და კონტროლის გაყოფა ინვესტორებს შესაძლებლობას აძლევს დაიქირაონ პროფესიონალი მენეჯერები, რომლებიც საკუთარ უნარჩვევებს და ძალისხმევას მოახმარენ კომპანიის მართვას. მფლობელობის და კონტროლის გაყოფა პროფესიონალ მენეჯერებს ასევე აძლევს კომპანიის სამართავად საჭირო წვდომას კაპიტალთან. თუმცა სანდო პროფესიონალი მენეჯერის გამოძებნა, განვითარება და შენარჩუნება რთული ამოცანაა.

კომპანიის კორპორაციული მართვის სტრუქტურა. მმართველობის სტრუქტურის შექმნისას კომპანიებს კანონმდებლობით ეძლევათ მოქნილობის საშუალება. მეწარმეთა შესახებ კანონის შესაბამისად, სააქციო საზოგადოებას უნდა ჰყავდეს, სულ ცოტა, ის ორგანოები ან პირები, რომლებიც შეასრულებენ სამუშაოს განსაკუთრებული კომპეტენციით, კერძოდ:

- აქციონერთა საერთო კრება;
- აღმასრულებელი საბჭო.

მეწარმეთა შესახებ კანონით სამეთვალყურეო საბჭოს არსებობა მოთხოვნილია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც კომპანიის აქციონერთა რაოდენობა 100-ს აღემატება. კომპანია წარმოადგენს ანგარიშვალდებულ საწარმოს ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ კანონის თანახმად, რომლის აქციებიც მონაწილეობს ვაჭრობაში საფონდო ბირჟაზე ან ის ლიცენზირებულია საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ. სხვა შემთხვევაში, კომპანიის გადასაწყვეტია, შექმნის იგი სამეთვალყურეო საბჭოს თუ არა.

КОРПОРАЦИЯ В ГРУЗИНСКОМ И ЗАРУБЕЖНОМ ПРАВЕ

НИНО ЛАЗВИАШВИЛИ
Профессор ГТУ

Термин «корпорация» - распространенный за рубежом термин и сам корпоративный менеджмент, как институт корпоративного управления и контроля, берет начало из-за границы. Когда мы упоминаем за границу, подразумеваем США и развитые страны Европы, на которые возлагается не только функция образца и примера для нас, но им принадлежит большая роль в тех экономических, организационных, правовых и другого рода реформах, которые проводятся у нас. Таким образом, мы позволим себе вопросы корпораций и корпоративного менеджмента рассматривать в параллельном режиме и их отдельные правила, нормы, подходы, определения и т. д. представим в различной интерпретации.

Согласно грузинскому праву акционерное общество может быть создано только в коммерческих целях и его применение для некоммерческих целей в Грузии недопустимо. Вместе с тем, акционерное общество в Грузии является единственным юридическим лицом, которое имеет право выпуска и торговли ценными бумагами.

В зарубежном праве под корпорацией подразумеваются капитальные общества, в частности, акционерные общества и общества с ограниченной ответственностью. Несмотря на это, корпорация в основном ассоциируется с крупным предприятием, а правовой формой крупного предприятия является акционерное общество.

Вопросы корпоративного менеджмента мы рассматриваем именно на примере акционерных обществ.

CORPORATION IN GEORGIAN AND FOREIGN LAW

NINO LAZVIASHVILI
Professor of GTU

The term “corporation” is a widely-spread term abroad and corporate management itself as an institute of corporate management and control originates from foreign countries. When we talk about foreign countries, we mean the USA and developed European countries which have not only the function of a model and example for us but also they contribute greatly to economic, organizational, legal or other types of reforms which are underway in our country. Thus, we dare to discuss the issues of corporations and corporate management in parallel with them and present each of its rules, norms, approaches, definitions, etc. with different interpretation.

According to Georgian law, a joint stock company may be created only with a commercial purpose and its use for nonprofit purposes is prohibited in Georgia. At the same time, a joint stock company in Georgia is the only legal entity which has the right to issue securities and carry out trading activities.

In foreign law, capital societies, in particular joint stock companies and limited liability companies are considered a corporation. In spite of this fact a corporation is mainly associated with a large enterprise, and the legal form of a large enterprise is a joint stock company.

We discuss the issues of corporate management in relation with joint stock companies.